

Öğretmen Adaylarındaki Kültürlerarası Duyarlılık Kazanımının Öğrenci Liderliğine Etkisinin İncelenmesi

Examination of The Impact of Intercultural Sensitivity Gain on Student Leadership in Teacher Candidates

Münevver Çetin¹, Mürüvvet Kartal Baş²

Öz

Araştırmada, öğretmen adaylarındaki kültürlerarası duyarlılık becerisinin öğrenci liderliğiyle olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve öğrenci liderliği ölçeklerinden aldıkları toplam puanların diğer değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte olup olmadığı ve öğretmen adaylarında kültürlerarası duyarlılık ve öğrenci liderliği arasında anlamlı bir ilişkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde farklı branşlarda öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren 201 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Verileri toplanma aşamasında Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ve Öğrenci Liderliği Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde, ilk önce betimleyici istatistik (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) hesaplamaları yapılmış, sonra kültürlerarası duyarlılık ve öğrenci liderliği değişkenlerinin birbiriyle olan ilişkisi Pearson korelasyon analizi ile, bunların demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmama durumları Tek Yönlü Anova ile sınanmıştır. Kültürlerarası Duyarlılık değişkeniyle "farklı ülke veya kültürden arkadaşı olma" değişkeni arasında anlamlı bir fark ortaya çıktığı ve bu farka göre kız öğrencilerin öğrenci liderlik davranış seviyelerinin erkek öğrencilerin seviyelerine göre daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarıyla öğrenci liderliği arasında orta seviyede, pozitif yönde manidar bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültürlerarası Duyarlılık, Öğrenci Liderliği, Eğitimde Liderlik

Abstract

In this study, it was aimed to examine the relationship between intercultural sensitivity skills and student leadership in teacher candidates. According to this purpose, it was investigated whether the total scores of the teacher candidates from the intercultural sensitivity and student leadership scales differ significantly compared to other variables and whether there is a significant relationship between intercultural sensitivity and student leadership in teacher candidates. This research was designed according to relational screening model. Sample of the research consists of 201 teacher candidates who are studying in various departments of Marmara University Atatürk Faculty of Education and participating to the research voluntarily. Intercultural Sensitivity Scale and Student Leadership Scale were used at the data collection stage. Descriptive statistics, Pearson's correlation analysis, and One-Way Anova tests were used to analyze the data. It was concluded that there was a significant difference between the variable of Intercultural Sensitivity and the variable of "having friends from a different country or culture" and that the student leadership behavior levels of female students were higher than that of male students. It is seen that there is a moderate, positive and meaningful relationship between the intercultural sensitivities of teacher candidates and student leadership.

Keywords: Intercultural Sensitivity, Student Leadership, Leadership in Education

Araştırma Makalesi [Research Paper]

JEL Codes: I20, I29, I23

Submitted: 11 / 01 / 2021

Accepted: 09 / 02 / 2022

¹ Prof. Dr. Marmara Üniversitesi, mctetin@marmara.edu.tr, Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-1203-9098>

² MEB, Şehit Salih Aışkan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, muruvvetbas@stu.aydin.edu.tr, Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-7023-3761>

Giriş

Kültür, insanlığın ilk andan bugüne kadar biriktirdiklerini taşıyarak getirdiği yaratılardır. Kültür bilimcilerin kabul ettiği tanıma bakıldığında kültürün, insanlığın biriktirdiklerinin, bugüne ait değerlerinin, ürettiklerinin, gelecekle ilişkili tasarladıklarının ve birikimi veya anlatımı olduğu sonucuna ulaşılır. Kısaca tanımlamak gerekirse kültür, insanoğlunun evrene katmış olduğu maddeten ve manen olan birikimler toplamıdır. Bu bağlamda, insanın yaratımı olan, tüm varlıklar ve tüm ahlaki kurallar birer "kültür ögesi" olarak kabul edilir (Kongar, 1996).

John Tomlinson da kültürü "insanların sembolik temsil pratikleri yoluyla anlam inşa etmeye çalıştıkları bir yaşam düzeni" olarak tanımlamaktadır (Tomlinson, 1999: 18).

İçine doğulan kültür, bireyin yaşamını bir fanus gibi çevreler; bireyin doğumundan ölümüne kadar davranışlarını, tutumlarını, inançlarını, değerlerini çoğunlukla fark ettirmeden içselleştirmesini sağlar ve yaşam düzenini oluşturur.

Kültür kavramını tanımlarken ortak inançlara, değerlere ve normlara değinmek, aktarımdan bahsetmek çokkültürlülük ve kültürlerarasılık kavramlarının da doğumuna yardımcı olur.

Kültür kavramını tanımlarken çok kültürlülük ve çeşitlilik terimleriyle karşılaşılmaktadır. Çokkültürlülük terimi birden fazla kültürü göz önünde bulunduran bir yaklaşımdır. Yalnızca Afrikalı, Amerikan, Asyalı vb. gibi birden fazla kültürün varlığını değil; ırk, cinsiyet, etnik köken ve cinsel yönelim gibi alt kültürlerin varlığını da ifade eder.

Modern anlamda çokkültürlülük, Kuzey Amerika çıkışlı bir kavramdır. ABD ve Kanada'da farklı bir dili konuşan ve kendilerine ait olduğunu düşündükleri topraklarda yaşayan insanlar, kültürel kimliklerinin tanınmasını istemiş ve Çokkültürlülük kavramı da bu tanınma talebinin bir yanıtı olarak ortaya çıkmıştır (Özensel, 2012).

Çokkültürlü bakış açısı, birbirini tamamlayan üç görüşü kapsamaktadır: Birincisi, insanların kültürle iç içe olduğu, ikincisi, kültürel çeşitlilik ve kültürler arası diyalogun kaçınılmaz ve arzu edilir olduğu, üçüncüsü ise, tüm kültürlerin iç çoğulculuğa sahip olduğu görüşlerinin yaratıcı etkileşiminden oluşur (Parekh, 2002:430)

Avrupa Konseyi, kültürel mozaik için demokrasiyle yönetilmesi gerekliliğini sıklıkla ifade ederek üye olan ülkelerin desteğini alarak sahada sayısız çalışmada kendini göstermektedir. Kültürlerarası iletişimin ilerleyişi, Avrupa'nın varmak istediği yer olan insan hak ve hukukunun ayrıca demokratik yönetim anlayışının da gelişmesini desteklemektedir. Böylelikle, demografik yapısı çokkültürlü olan Avrupa okullarının nihai hedefi insan haklarına, farklılıklarına ve çeşitliliklerine saygıyı öğretmek, diğer kültürlerle karşı esnek fikirliliği önererek bireylerin demokrasiye uygun yaşam değerleri edinmesini sağlamaktır. Bu duruma Türkiye'de bakıldığında, diğer kültürlerle karşı saygılı, hoşgörülü olmayı ve farklı kültürlerden insanlarla etkili iletişim kurma becerisine sahip bireylere farklı sebeplerden ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Çeşitli demografik yapıya sahip toplumların yönetimleri ifade edilirken açıklanması gereken en temel bir diğer kavram da liderliktir. Liderlik, bir organizasyonun amaçlarına ulaşması için astlarının gönüllü katılımını sağlayan liderin içinde bulunduğu bir sosyal etki sürecidir. Bu süreç aracılığı ile bir kişi grubun diğer üyeleri üzerinde sosyal etki oluşturur, etkileme süreci belirli durumlarda bireysel ya da amaçların başarılması için çaba sarf eden bir grubun etkinlikleri şeklinde olmaktadır (Bhatti vd., 2012).

Bir kişinin başkalarını etkileyebilmesi liderlik sürecinin temelini oluşturmaktadır. Bu süreçte lider, kişisel becerisi ile takım arkadaşlarını etkiler ve takımın hedefe ulaşmasını sağlar. Kritik kararlar vererek örgütün amaçları doğrultusunda gelişmesini sağlamada yaratıcı bir rol üstlenir (Kuşaklı-Yılmaz, 2008, s.52).

Kültürel normlar ve normların çeşitliliği toplumlarda ne tür bir liderlik davranışına ihtiyaç duyulduğunu, hangi liderlik davranışının daha uygun olduğunu belirlemede büyük rol oynamaktadır. Bugün artık günümüz liderleri farklı kültürlerden kişileri etkisi altına alabilmek için o kültürleri yakından tanımak durumundadırlar. Hatta liderler farklı kültüre sahip insanların onları nasıl bir lider olarak gördüklerini ve liderlik davranışlarını nasıl yorumladıklarını da bilmek zorundadırlar. Bu noktaların kolaylıkla anlaşılması için önce bir kültür içerisinde kabul gören bir liderlik anlayışının başka bir kültürde kabul olmayabileceğinin farkında olmak gerekmektedir (Yukl, 2008: 455).

Küreselleşmeyle birlikte kültürel farklılıkların liderlik performansını nasıl etkilediğini anlama ihtiyacı doğmuştur. Artık liderlerin kültürlerarası farkındalık ve uygulamada yetkin olmaları gerekmektedir. Liderler diğer kültürlerde yaşayabilmeli ve iletişim kurmaya adapte olabilmelidir. Kültürel farkındalığın önünde iki büyük engel vardır: Etnik merkezcilik ve önyargı. Bu iki engel çok kültürlü toplumlarda liderin diğerlerinin niteliklerini görmelerini zorlaştırır. Etnik merkezçiliğin karşıt yaklaşımı olarak kültürlerarasılık ise bireylerin kendi kültürlerini ve diğer kültürleri analiz etmek, eleştirel bir bakış açısıyla incelemek ve tanımak için etkileşim kurdukları aktif bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Liderlerin kültürlerarası duyarlılık becerisi liderliklerini etkilemektedir.

Toplumdaki başarı ve düzen bireylerin donanımlı bir şekilde yetişmeleri ile ilgilidir. Bireylerin toplumun bir parçası olmak üzere hazırlandığı ve zengin bir donanımla yetiştiği alanların başında okullar gelmektedir. Hızlı değişimlerin yaşandığı

kritik öğrencilik döneminde, bireylerin liderlik özellikleri ile donanmış olmaları ve dünyaya hazırlıklı olmaları günümüzde daha önemli bir hale gelmiştir (Cansoy vd., 2016).

Yetişkinler için olan liderlik programları katılım, fikir ifade edebilme, karar alabilme, yetki sağlayabilme ve güç dengeleri konularına yoğunlaşmaktadır. Ergenlik sürecinde olan öğrencilerinin liderlik nitelikleri araştırıldığında bu özelliklerin yetenekle, beceri ve bilgiyle donanmış olmalarına odaklandığı görülmektedir (Dempster ve Lizzio, 2007).

Liderlik araştırmalarından eğitim üzerine yapılmış olanlar, idarecilerle birlikte öğretmenlerle ilgili olmuştur. Öğrenci düzeyinde yapılan araştırmalar ise üstün yetenekli olan, ergenlik dönemindeki öğrencilerin liderlik özellikleri olarak incelenmektedir (Kosutic, 2010).

Öğrenci gruplarıyla yapılmış liderlik çalışmaları ele alındığında öğrencilerin liderlik niteliklerinin "Marland Raporu" (1972) ile üstün yetenekliler bağlamında çalışılmaya başlandığı görülmektedir. Bu araştırmalar, liderlik özelliklerinin yalnızca belli yetenek ve becerilere sahip olan öğrencilerde sıklıkla görülebileceği yahut bu özelliklerin kalıtımla kazanılan nitelikler olduğu fikrini meydana getirmektedir. Bununla birlikte liderlik özellikleri sonradan elde edilebilecek kazanımlar şeklinde kabul edilebilir. Öğrenci liderliği programlarının desteklenmesi ve çoğaltılması geleceğin büyük liderlerinin yetiştirilmesi ve toplumsal ilerleyişe hız kazandırmak adına önemli bir adım olacaktır (Büyükoğlu ve Polat, 2017). Morrison'a göre (1994), liderlik insanları; önceden belirlenmiş bir hedef için etkilemek ve eğilimi pratiğe dökülebilmek şeklinde tanımlanabilir.

Türkiye'deki öğrenci liderliği çalışmaları incelendiğinde, bu çalışmaların; öncelikle üstün yetenekli öğrenciler, sonrasında askeri okullar ve üniversitelerdeki genç öğrencilerle yapıldığı görülmektedir (Başoğlu, 2006; Tüysüz, 2007; Babacan, 2008; Çelik ve Sünbül, 2008; Durmuş, 2011; Güneş, 2010; Ogurlu, 2012; Cansoy, Dincel ve Türkoğlu, 2013; Kabakçı, 2013; Cansoy, 2015).

Türkiye'de kültürlerarası iletişim becerilerinin geliştirilmesi, aynı topraklarda birlikte yaşam süren türlü etnik ve kültürel kökenleri olan yurttaşlar için saygıyı, toleransı ve ilişkileri ilerletmek için oldukça önem arz etmektedir. Kültürlerarası etkileşime yönelik kazanımlar ve göstergelerin öğrencilere başarıyla iletilebilmesi için ilgili ders öğretmenlerine oldukça sorumluluk düşmektedir.

Çok kültürlülük, etnik çeşitlilik, kültürlerarası duyarlılık ve liderlik kavramları gerek iş piyasası ve ekonomi gerek eğitim alanında üzerinde çalışılmış ve araştırma yapılmış konulardır. Ancak öğrenci liderliği henüz bu kadar zengin bir araştırma çerçevesine sahip değildir. Ülkemizin zaten sahip olduğu çok renkli kültür motiflerini göz önüne aldığımızda farklı kültürel özellikteki nüfusa hizmet ve liderlik edebilmek, eğitim sunabilmek ve kültürlerarası duyarlılığın kültürlerarası iletişim becerisinin bir parçası olması nedeniyle öğretmen adaylarındaki bu beceri özelliklerinin tespit edilmesinin ve öğrenci liderliğiyle ilişkisinin incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yapılan benzer çalışmalara bakıldığında, öğretmen adaylarıyla çalışma yapılmasının gerekli olduğu söylenebilir. Üniversite son sınıf öğrencilerindeki kültürlerarası duyarlılık becerisinin ve öğrenci liderliği özelliklerinin tespit edilmesinin ve geliştirilmesinin alana katkı sağlayacağı düşünüldüğünden, bu araştırma öğretmen adaylarındaki kültürlerarası duyarlılık becerisinin öğrenci liderliğiyle olan ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu amacın doğrultusunda araştırmanın alt amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve öğrenci liderliği ölçeklerinden aldıkları toplam puanlar bölüm, yaş, cinsiyet, yaşadıkları bölge ve yerleşim yerleri, daha önce yurtdışında bulunma durumları ve farklı kültürden arkadaş sahibi olmaları değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Öğretmen adaylarındaki kültürlerarası duyarlılık kazanımıyla öğrenci liderliği arasında manidar bir ilişki var mıdır?

1. Yöntem

1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada kültürlerarası duyarlılık ve öğrenci liderliği değişkenlerinin birbirleriyle olan ilişkisi incelendiğinden nicel yöntemlerden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Tarama modelinde, geçmişte olmuş veya günümüzde hala varlığını sürdüren durum, olduğu haliyle değiştirilmeden tanımlanır. İlişkisel tarama modelinde ise, bazen iki bazen ikiden fazla değişkenin arasındaki değişimin birtelliği ve seviyesinin belirlenmesi amaçlanır (Karasar, 2000).

1.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örnekleme, 2019-2020 eğitim öğretim yılının güz döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllülükle katılım gösteren 201 öğretmen adayından oluşmaktadır.

Örneklem grubu belirlenirken basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz örnekleme yapılırken evren birimleri listelenerek örneklem büyüklüğüne ulaşıncaya kadar ilgili birimlerden rastgele seçim yapılır (Büyükoztürk vd., 2016:86).

Araştırmaya gönüllü katılan öğretmen adaylarının demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan 201 öğretmen adayının 142'sini kadınlar 59'unu erkekler oluşturmuştur. Yüzde 75'lik bölümü ise 20-25 yaş aralığında olup, Okul öncesi öğretmenliği ve İngilizce öğretmenliği alanları örneklemin yaklaşık %70'ini oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Erkek	59	29.4
Kadın	142	70.6
Toplam	201	
Yaş Durumu		
20-25	152	75.6
26-30	33	16.4
30+	16	8
Toplam	201	
Bölüm		
İngilizce Ö.	78	38.8
Almanca Ö.	35	17.4
Fransızca Ö.	10	5
PDR Ö.	20	10
Okul Öncesi Ö.	58	28.9
Toplam	201	
Yetiştiginiz Coğrafi Bölge		
Marmara	132	65.7
Karadeniz	15	7.5
İç Anadolu	14	7
Akdeniz	10	5
Ege	4	2

Güneydoğu Anadolu	6	3
Doğu Anadolu	7	3.5
Türkiye Dışı	13	6.5
Toplam	201	
Yetiştiginiz Yerleşim Birimi		
Köy	9	4.5
İlçe	40	19.9
İl Merkezi	152	75.6
Toplam	201	
Yurtdışında Bulunma Durumu		
Evet	85	42.3
Hayır	116	57.7
Toplam	201	201
Farklı Ülkeden veya Kültürden Arkadaş Sahibi Olma		
Evet	173	86.1
Hayır	28	13.9
Toplam	201	

2. Veri Toplama Araçları

Öğretmen adaylarının sahip olduğu kültürlerarası duyarlılığı belirlemek amacıyla Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen ve ölçeğin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Elif Üstün (2011) tarafından yapılan Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ile, öğrenci liderliği davranışlarını belirlemek için ise 2006 yılında Kouzes ve Posner tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması 2018 yılında Sinem Konuk tarafından hazırlanan Öğrenci Liderliği Uygulamaları Ölçeği üniversite öğrencilerinin liderlik davranışlarını ölçmek için ve kullanılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü bölümleri, cinsiyetleri, yetiştikleri coğrafi bölgeler ve yerleşim yerleri, sahip oldukları yurtdışı deneyimleri ve farklı ülke ve/veya kültürden arkadaşına sahip olma değişkenlerinin onların kültürlerarası duyarlılık kazanımlarının üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ), 23 maddelik 5'li Likert tipi bir ölçekken, "Öğrenci Liderliği Uygulamaları" ise yine beşli Likert skalasında olup beş faktör [(i) model olma, (ii) paylaşılan bir vizyona ilham verme, (iii) sürece meydan okuma, (iv) insanları harekete geçirme ve (v) yüreklendirme] ve toplam otuz (30) maddeden oluşmaktadır.

3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri 2019 yılında, Kasım ayı içerisinde toplanmıştır. Verilerin toplanması yaklaşık 3 hafta sürmüştür. Araştırma verileri 2020 yılından önce toplandığından o dönemdeki uygulama gereği etik kurul onayı gerekmediğinden etik kurul iznine başvurulmamıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak kullanılan ölçekler katılımcılara yüz yüze ulaştırılmıştır.

Elde edilen verilerin analizi SPSS22 (Statistical Package for Social Sciences) programıyla yapılmıştır. Verilerin analizi yapılırken ilk olarak betimleyici istatistik (Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen verilerin dağılımlarının normal özellik gösterip göstermedikleri Shapiro-Wilk Testi ile saptanmıştır. Ölçeklerden alınan puanların dağılım normallik durumunu belirlemek amacıyla uygulanan Shapiro-Wilk testi sonucuyla verilerin normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > .05$).

Çalışmanın bağımlı değişkenlerini, öğretmen adaylarındaki kültürlerarası duyarlılık kazanımı ve öğrenci liderliği becerisi oluştururken bağımsız değişkenlerini ise okudukları bölüm, cinsiyetleri, yetiştikleri coğrafi bölge ve yerleşim birimleri, yurtdışı deneyiminin olması gerekliliği ve farklı bir kültürden ve/veya ülkeden arkadaşına sahip olup olmadığı şartları oluşturmaktadır.

Araştırmada kültürlerarası duyarlılık ve öğrenci liderliği değişkenlerinin birbirleriyle olan ilişkisi Pearson korelasyon analizi ile, değişkenlerin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Anova ile tespit edilmiştir.

4. Bulgular

4.1. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği'nin Demografik Verilere Göre İncelenmesi

Katılımcıların kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden aldıkları toplam puanın cinsiyet, bölüm, yaş, yaşadıkları bölge ve yerleşim yerleri, daha önce yurtdışında bulunma durumları ve farklı kültürden arkadaş sahibi olmaları değişkenleri ile anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı Tek Yönlü Anova ile sınanmıştır. Analizin bulguları Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği'nin Demografik Veriler Doğrultusunda Analiz

	N	X	Sd.	t/F	p
Cinsiyet					
Kadın	59	3,2424	,28179	,010	,920
Erkek	142	3,2385	,23846		
Yaş					
20-25	152	3,2397	,26755	,002	,998
26-30	33	3,2411	,20250		
30+	16	3,2364	,18307		
Bölüm					
İngilizce Ö.	78	3,2414	,25281	2,014	,094
Almanca Ö.	35	3,2311	,17511		
Fransızca Ö.	10	3,1217	,20475		
PDR Ö.	20	3,1457	,25791		
Okul Öncesi Ö.	58	3,2954	,28163		
Yetişilen Coğrafi Bölge					
Marmara	132	3,2444	,994	,437	
Karadeniz	15	3,1971	,201		
İç Anadolu	14	3,2826	,15607		
Akdeniz	10	3,1174	,15068		

Ege	4	3,3696	,19605		
Güneydoğu Anadolu	6	3,2319	,17750		
Doğu Anadolu	7	3,1242	,35538		
Türkiye Dışı	13	3,3144	,21678		
Yetiştirdiğiniz Yerleşim Birimi					
Köy	9	3,1014	,29004	1,698	,186
İlçe	40	3,2207	,23700		
İl Merkezi	152	3,2529	,25146		
Yurtdışında Bulunma					
Hayır	116	3,2455	,27302	,147	,702
Evet	85	3,2317	,21939		
Farklı Ülke veya Kültürden Arkadaşı Olma					
Evet	173	3,2558	,23243	5,255	,023
Hayır	28	3,1398	,33372		

Araştırmada kültürlerarası duyarlılıkla yalnızca “farklı ülke veya kültürden arkadaşı olma” değişkeni arasında manidar bir fark olduğu görülmüştür. ($p < 0.05$)

Bu durumda farklı ülke veya kültürden arkadaşı olan öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıkta da daha yüksek beceri sahibi olduğu yorumu yapılabilir.

4.2. Öğrenci Liderliği Ölçeği'nin Demografik Verilere Göre İncelenmesi

Adayların “Öğrenci Liderliği Davranışları” ölçeğinden aldıkları toplam puanların cinsiyet, okudukları bölüm, yaş, yaşadıkları bölge ve yerleşim yerleri, daha önce yurtdışında bulunma durumları ve farklı kültürden arkadaş sahibi olmaları değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü ANOVA yöntemi ile sınanmıştır. Analizin bulguları Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3. Öğrenci Liderliği Ölçeği'nin Demografik Veriler Doğrultusunda Analizi

	N	X	Sd.	t/F	p
Cinsiyet					
Kadın	59	4,1444	,52746	5,476	,020
Erkek	142	3,9605	,45576		
Yaş					
20-25	152	4,0953	,53072	,262	0,770
26-30	33	4,4040	,47264		
30+	16	4,1479	,43733		
Bölüm					

İngilizce Ö.	78	4,0085	,56078	3,382	,011
Almanca Ö.	35	4,1695	,34074		
Fransızca Ö.	10	4,0000	,45812		
PDR Ö.	20	3,8550	,51284		
Okul Öncesi Ö.	58	4,2496	,51284		
Yetiştirilen Coğrafi Bölge					
Marmara	132	4,0819	,53829	,136	,995
Karadeniz	15	4,1289	,43055		
İç Anadolu	14	4,2071	,47397		
Akdeniz	10	4,0667	,65715		
Ege	4	4,0500	,60522		
Güneydoğu Anadolu	6	4,0778	,38161		
Doğu Anadolu	7	4,0381	,29340		
Türkiye Dışı	13	4,0718	,47645		
Yetiştirdiğiniz Yerleşim Birimi					
Köy	9	4,3185	,43433	,993	,372
İlçe	40	4,0542	,56015		
İl Merkezi	152	4,0865	,50440		
Yurtdışında Bulunma					
Hayır	116	4,0828	,55081	,061	,805
Evet	85	4,1009	,46009		
Farklı Ülke veya Kültürden Arkadaşı Olma					
Evet	173	4,0987	,50320	,322	,571
Hayır	28	4,0393	,57892		

Araştırmada öğrenci liderliğinin cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre anlamlı farklılaşma gösterdiği görülmektedir. Kız öğrencilerin öğrenci liderlik davranış düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir. ($p < 0.05$)

Yine Tablo 3'te görülebildiği gibi Öğrenci Liderliği Ölçeği'nden alınmış olan en yüksek ortalama Okul Öncesi Öğretmenliği'ne aitken en düşük ortalama ise Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmenliği öğrencilerine aittir.

Bölüm değişkeninde anlamlı farklılaşmayı sağlayan değişkenleri belirleyebilmek için Post Hoc analizi yapılmıştır. Varyanslar homojen dağılım gösterdiğinden ($p > 0.05$) Bonferroni ile analiz yapılmış ve farklılaşmayı "Okul Öncesi Öğretmenliği" bölümüyle "PDR" bölümünün sağladığı görülmüştür.

4.3. Kültürlerarası Duyarlılık ve Öğrenci Liderliği Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Kültürlerarası Duyarlılık ve Öğrenci Liderliği arasındaki ilişkinin varlığı "Pearson Korelasyon Analizi" ile belirlenmiştir.

İki ölçekten elde edilen puanların arasındaki ilişkisi Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4. Kültürlerarası Duyarlılık, Öğrenci Liderliği Arasındaki İlişki

Değişkenler	Öğrenci Liderliği	Kültürlerarası Duyarlılık
Öğrenci Liderliği	,053	
Kültürlerarası Duyarlılık		,053
r= ,053		

Yapılan analize göre öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarıyla öğrenci liderliği arasında orta seviyede, pozitif yönlü ve manidar bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kültürlerarası duyarlılık kazanımının öğrenci liderliğini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Araştırmadaki ilk alt problem “Öğretmen adaylarındaki kültürlerarası duyarlılık kazanımı ile öğrenci liderliği ölçeklerinden aldıkları toplam puanlar cinsiyet, bölüm, yaş, yaşadıkları bölge ve yerleşim yerleri, daha önce yurtdışında bulunma durumları ve farklı kültürden arkadaş sahibi olmaları değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmanın Kültürlerarası Duyarlılıkla değişkeniyle yalnızca “farklı ülke veya kültürden arkadaş olma” değişkeni arasında manidar bir farkın ortaya çıktığı görülmüştür. ($p < 0.05$)

Bu durumda farklı ülke veya kültürden arkadaş olan öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıkta da daha yüksek beceri sahibi olduğu yorumu yapılabilir. Üstün (2011) tarafından yapılan araştırma da cinsiyet, bölüm, yaş, yaşadıkları bölge ve yerleşim yerleri, daha önce yurtdışında bulunma durumları ve farklı kültürden arkadaş sahibi olmaları değişkenlerine göre incelenmiş ve farklı kültürden arkadaş olma değişkeni kültürlerarası duyarlılık düzeyiyle anlamlı bir farklılık göstermiştir. Bu bakımdan araştırmaların örtüştüğü söylenebilir.

Ancak yine Üstün (2011)' nün araştırmasında bir diğer değişken olan yurtdışında bulunmuş olma değişkeni öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Bu sonuçlar ise örtüşmemektedir.

Analiz sonucunda anlamlı bir fark olarak kabul edilemeye de bölüm değişkeni incelendiğinde kültürlerarası duyarlılık düzeyi en yüksek olan bölüm okul öncesi öğretmenliği iken, adayların yetiştikleri coğrafi bölgeye bakıldığında kültürlerarası duyarlılık düzeyi en yüksek bölge ege bölgesi olarak sonuç vermiştir. “Okul Öncesi Öğretmenliği” bölümünde okuyan öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden aldıkları toplam puanlar dil bölümü okuyan öğretmen adaylarının ortalamalarının daha fazla olarak bulunmuştur. Yabancı dil bölümü okuyan adayların puanlarının düşük olması Cangil (2010)'in sonucuyla örtüşmemektedir. Cangil'in 2010 yılında yapmış olduğu araştırma sonucuna göre, İngilizce öğretmenlerinin, iki farklı etnik grubun bir araya geldiği bir yerde etraflıca düşünebilme alışkanlığı ve kültürel çeşitlilik edinmiş olan, kendi kültürünün ayırımında, ama bu kültürü çok yönlü bir bakış açısıyla analiz edebilen ve yabancı olana da tolerans gösterebilen kültürlerarası iletişim becerisini kazanmış öğretmenler olmaları beklenmektedir. Ancak bilhassa hayatın temelini atıldığı erken çocukluk dönemindeki çocuklara eğitim veren okul öncesi öğretmenlerinin, bu tarz etkinlik uygulamalarına yer vermeleri çocukların toplumdaki çeşitliliklere saygı duymalarını sağlamaktadır. Sezer ve Kahraman'ın 2017 yılında yapmış oldukları araştırmada da bu analizle örtüşen bir sonuca ulaşılmıştır: Araştırmada sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören adayların çok kültürlü eğitime yönelik tutumları ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.”

Öğretmen adaylarının öğrenci liderliği ölçeklerinden aldıkları toplam puanlar cinsiyet, bölüm, yaş, yaşadıkları bölge ve yerleşim yerleri, daha önce yurtdışında bulunma durumları ve farklı kültürden arkadaş sahibi olmaları değişkenlerine göre incelendiğinde ise öğrenci liderliğinin cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre anlamlı farklılaşma gösterdiği görülmektedir. Kız öğrencilerin öğrenci liderlik davranış düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. ($p < 0.05$) Benzer bir netice de, 2008 yılında Çelik ve Sünbül'ün araştırmasıyla elde edilmiştir. Yaptıkları “Liderlik Algılamalarında Eğitim ve Cinsiyet Faktörü” araştırmasında elde edilen liderlik boyutunda cinsiyet faktörüne göre farklılıklar bulunmuş olup, kız öğrencilerin liderlik algılamalarının erkek öğrencilere nazaran yüksek bir puan ortalamasına sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğrenci Liderliği Ölçeği'nden alınmış olan en yüksek puan Okul Öncesi Öğretmeni adaylarına aitken; en düşük puan ise Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmeni adaylarına aittir.

Bölüm değişkeninde anlamlı farklılaşmayı sağlayan değişkenleri belirleyebilmek için Post Hoc analizi yapılmıştır. Varyanslar homojen dağılım gösterdiğinden ($p>0.05$) Bonferroni testi ile analiz yapılmış ve farklılaşmayı "Okul Öncesi Öğretmenliği" bölümüyle "PDR" bölümünün sağladığı görülmüştür. Okul Öncesi Öğretmeni adaylarının puanlarının PDR adaylarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan analize göre öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarıyla öğrenci liderliği arasında orta seviyede, pozitif yönlü ve manidar bir ilişki olduğu sonucuna ulaşıırken, kültürlerarası duyarlılık kazanımının öğrenci liderliğini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Bu çalışmada, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde Okulöncesi Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Öğretmenliği, Almanca Öğretmenliği ve Fransızca Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören üniversite son sınıf öğrencileriyle çalışılmıştır. Benzer çalışmalar farklı örneklem gruplarıyla, öğretmenlerle veya öğrencilerle çalışılırsa farklı bulgulara ulaşılabilir.

Araştırma nicel desenle çalışılmıştır. Bundan sonra yapılacak araştırmalar için nitel desenler de kullanılarak katılımcıların kültürle ilgili düşünceleri ve yaklaşımları daha derinlemesine belirlenebilir. Ayrıca değişkenlerde, kültürlerarası duyarlılık üzerinde etkisi olabilecek daha farklı değişkenler belirlenerek üzerinde çalışılabilir.

Öğrenme teorilerini göz önünde bulundurarak öğrencilerin liderlik donanımlarının zenginleştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Öğrencilerin sahip oldukları liderlik özelliklerini fark etmelerine yönelik rehberlik programları hazırlanabilir. Üniversitelerin eğitim fakültelerindeki eğitim programlarına bu konunun ayrı bir ders olarak eklenmesi önerilebilir.

Bu ve diğer birçok araştırmanın bulgularından birinin farklı ülke ve/veya kültürden arkadaşı olma değişkenin kültürlerarası algının gelişmesine katkısı olmuştur. Elde edilen sonuca göre, ülkemizdeki üniversite okuyan öğrenciler ile farklı ülkelerde öğrenim gören öğrenciler arasında iletişimi destekleyecek uygulamaların oluşturulmasının ve sürdürülebilirliğinin; öğrencilerle birlikte, öğretmenlerinin de çeşitli ülkelerden öğretmenler ile iş birliği yapmalarının kültürlerarası duyarlılık kazanımını geliştirmeye katkısı olacağı söylenebilir.

Kaynakça

- Babacan, H. (2008). Demeter kırsal alan liderlik programı (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli
- Bhatti, N., Maitlo, M. G., Shaikh, N., Hashmi, A. M., ve Shaikh, M. F. (2012). The impact of autocratic and democratic leadership style on job satisfaction. *International Business Research*, 5(2), 192-201.
- Başoğlu, U.D. (2006). Askeri liselerde eğitim-öğretim gören takım sporu yapan, bireysel spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin liderlik özellikleri (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Büyükoğlu, H. ve Polat, G. (2017, Mart). Öğrenci Liderliği Uygulamaları Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(26), 303-317.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Cangil, B. (2010). Kültürlerarası İletişimde Beden Dili. *Töder, Tüm Özel Öğretim Kurumları Derneği Dergisi*, 29-30.
- Cansoy, R., Türkoğlu, M. E., & Parlar, H. (2016). Liderlik Özellikleri: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması Ve Öğrencilere Yönelik Bir Araştırma. *Milli eğitim dergisi*, 45(212), 139-159.
- Cansoy, R. (2015). Türkiye'de ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin incelenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Cansoy, R., Dinçel, S. & Türkoğlu, M.E. (2013, Kasım). Öğrencilerin liderlik algıları: Türk kültürüne uyarlama çalışması, 8. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi bildiri kitabı, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Chen, G. M., ve Starosta, W. J. (1996). Intercultural communication competence: A synthesis. *Annals of the International Communication Association*, 19(1), 353-383.
- Chen, GM ve Starosta, WJ (2000). Kültürlerarası duyarlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve doğrulanması.

- Coşkun, H. (2006). Türkiye'de kültürlerarası eğitim. *Türkiye'de eğitim bilimleri: Bir bilanço denemesi*, 1.
- Çelik, Y. & Sünbül, A. (2008). Liderlik Algılamalarında Eğitim Ve Cinsiyet Faktörü: Mersin İlinde Bir Alan Araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 49-66.
- Dempster, N. & Lizzio, A. (2007). 'Student leadership: Necessary research', *Australian Journal of Education*, 51(31), 276-285.
- Durmuş, Ö. (2011). İlköğretim ve lise öğrencilerinde görülen liderlik davranışlarının araştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale 18 Mart Üniversitesi.
- Güneş, A. (2010). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerle normal gelişim gösteren öğrencilerin liderlik becerilerinin karşılaştırılması: Kırşehir ili örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri
- Kabakçı, Ö.F. (2013). Karakter güçleri açısından pozitif gençlik gelişiminin incelenmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Karasar, N. (2000). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kongar, E. (1996). Kültür ve bilim insanının sorumluluğu. Yıldız teknik üniversitesi açılış dersi. [Online]: http://www.kongar.org/makaleler/mak_kulb.php adresinden 20 Aralık 2019 tarihinde indirilmiştir.
- Konuk, S. (2018). Kouzes ve Posner'ın liderlik modeline dayalı öğrenci liderliği programının etkililiği. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Kosutic, I. (2010). Constructing youth leadership (Doctoral dissertation) Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses. (UMI No. 3464339).
- Kouzes, J. M. ve Posner, B. Z. (2006). Student Leadership Practices Inventory. Student Workbook, 2nd. Edition. SanFrancisco: Jossey-Bass
- Kuşaklı-Yılmaz, B. (2008). Yönetici Hemşirelerin Duygusal Zeka Yetenekleri ve Liderlik Davranışları. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Morrison, E. K. (1994). Leadership Skills: Developing Volunteers for Organizational Success. Tucson: Fisher Books
- Ogurlu, Ü. (2012). Liderlik becerileri geliştirme programının üstün zekalı olan ve olmayan öğrencilerin liderlik becerilerine etkisi (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Özensel, E. (2012). Çokkültürlülük uygulaması olarak Kanada çokkültürlülüğü. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 7(1), 55-70.
- Parekh, B. (2002). Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory, Harvard.Kültürlerarasılık, Çokkültürlülük ve Etnisite: Eskişehir'deki Çerkeslerin Kültürlerarası İletişim Pratikleri1
- Sezer, G. O., & Kahraman, P. B. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime yönelik tutumları ile kültürlerarası duyarlılıkları arasındaki ilişki: uludağ üniversitesi örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 550-560.
- Tomlinson, John. (1999). Globalization and Culture. Cambridge: Polity Press
- Tüysüz, B. (2007). Öğrenci liderliği programının 6.sınıf öğrencilerinin liderlik rolleri ve davranışlarına etkisinin incelenmesi. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Üstün, E. (2011). Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik düzeylerini etkileyen etmenler.
- Yukl, Gary. Leadership in Organizations, (7'nci Baskı), New Jersey, Prentice Hall, 2008.

Extended Abstract

Aim and Scope

Intercultural communication skills need to be developed in order to develop respect, tolerance and interaction between citizens of different ethnic and cultural backgrounds living together in Turkey. Teachers of the relevant courses have a great task in transferring the general goals and achievements for intercultural communication skills in primary and secondary education programs to students. Therefore, programs for the training of teachers, , diversity, discrimination, racism, xenophobia, and gender discrimination caused by new cases of managing and working methods should include strategies to solve conflicts peacefully and to prepare training (Council of Europe, 2008: 33). The concepts of multiculturalism, ethnic diversity, intercultural sensitivity and leadership have been studied and researched in the fields of

labor market, economy and education. However, student leadership does not yet have such a rich research framework. When we consider the multi-colored cultural motifs that Turkey already has, it is thought that determining these skill traits in teacher candidates and examining their relationship with student leadership will contribute to the field, since being able to serve and lead the population with different cultural characteristics, to provide education and to intercultural sensitivity are a part of intercultural communication skills. The aim of this study is to examine the relationship between intercultural sensitivity skills and student leadership in candidate teachers trained to work in primary and secondary education institutions.

Methods

Since the relationship between intercultural sensitivity and student leadership variables was examined in the study, relational screening model was used, which is one of the quantitative research methods. The study group of the research is the teacher candidates who study in various departments of Marmara University Atatürk Faculty of Education in the fall semester of 2019-2020 and participate in the research voluntarily. Of the 201 teacher candidates surveyed, 142 were women and 59 were men. 75% of them are between the ages of 20 and 25, and preschool teaching departments and English teaching departments account for about 70% of the sample.

Findings

While analyzing the data, descriptive statistics (Frequency, Percentage, Average, Standard deviation) were first performed, then the relationship between intercultural sensitivity and student leadership variables was tested with Pearson correlation analysis and whether the variables differ according to demographic variables was tested with One-Way Anova.

In the study, it was observed that there was a significant difference between intercultural sensitivity and only the variable of "having friends from a different country or culture". ($p < 0.05$) Also it can be interpreted that teacher candidates who have friends from different countries or cultures also have higher skills in intercultural sensitivity.

In the study, it is seen that student leadership significantly differentiates according to gender and department variables. It has been found that female students' student leadership behavior levels are higher than male students. ($p < 0.05$) Lastly that there is a moderate, positive and meaningful relationship between the intercultural sensitivities of teacher candidates and student leadership.

Conclusion

In the study, it was observed that a significant difference emerged between the variable of Intercultural Sensitivity and the variable "having friends from a different country or culture". ($p < 0.05$)

In this case, it can be interpreted that teacher candidates who have friends from different countries or cultures also have higher skills in intercultural sensitivity. In the study conducted by Üstün (2011), the variables of gender, department, age, region and place of residence, their previous experience abroad and having friends from different cultures were examined according to the variables, and the variable of having friends from different cultures showed a significant difference with the level of intercultural sensitivity. In this respect, it can be said that the studies overlap. When the total scores of the teacher candidates from the student leadership scales are examined according to the variables of gender, department, age, region and place of residence, their previous experience abroad, and having friends from different cultures, it is seen that student leadership significantly varies according to gender and department variables. It was concluded that female students' student leadership behavior levels were higher than male students. ($p < 0.05$) A similar result was obtained by Çelik and Sünbül (2008). In the "Leadership Perceptions of Education and Gender Factor" research, differences were found in the leadership dimension according to the gender factor, and it was found that the leadership perceptions of female students had a higher average than male students. According to the analysis, it is seen that there is a moderate, positive and significant relationship between the intercultural sensitivities of teacher candidates and student leadership. It was concluded that intercultural sensitivity acquisition positively affected student leadership.

This research was carried out with senior students who are attending Preschool Teaching, English Language Teaching, Psychological Counseling and Guidance Teaching, German Teaching and French Teaching departments of Marmara University Atatürk Education Faculty. The fact that similar research is carried out on teachers and students instead of teacher candidates with different working groups can provide different findings. This research has been studied with a quantitative design. In future studies, it can be tried to determine the participants' thoughts and attitudes towards cultural differences by using qualitative methods.

Student leadership should be considered as a lesson in the curriculum of faculties that train teachers.

It is one of the findings of this research and other studies that making friends from different cultures and / or countries contributes to the development of intercultural sensitivity. Developing and disseminating projects that will ensure interaction between higher education students and students in other countries; It can be thought that participation of teachers in

projects that require collaboration with colleagues from different cultures besides students will contribute to the development of intercultural sensitivity.

Ek 1. Anket Formu

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

2. Bölümünüz:

İngilizce Öğretmenliği () Almanca Öğretmenliği () Fransızca Öğretmenliği ()

Okul Öncesi Öğretmenliği () Psikolojik Danışma ve Rehberlik ()

3. Yetiştüğünüz Coğrafi Bölge: Bu soruyu cevaplarken yaşamınız boyunca en uzun süreyle kaldığınız coğrafi bölgeyi işaretleyiniz.

Marmara () Karadeniz () İç Anadolu () Akdeniz () Ege ()

Güneydoğu Anadolu () Doğu Anadolu () Türkiye Dışı ()

4. Yetiştüğünüz Yerleşim Birimi: Bu soruyu cevaplarken yaşamınız boyunca en uzun süreyle kaldığınız yerleşim birimini işaretleyiniz.

Köy () İlçe () İl Merkezi () Diğer _____

5. Hiç yurt dışında bulundunuz mu? Cevabınız evet ise ne amaçla ve ne süreyle?

Hayır () Evet () Amaç _____

Süre _____

6. Farklı ülkelerden ve/veya kültürlerden hiç arkadaşınız var mı?

Evet () Hayır ()

Ek 2. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği

Aşağıdaki ifadeleri hızlıca okuyunuz ve ilk izleniminize göre cevap veriniz. Cevaplarınızı 1 ile 5 arasında, düşüncenizi en iyi tanımlayan numara ile gösteriniz. Bu ölçekte “doğru” veya “yanlış” cevaplar <u>olmadığını</u> unutmayınız ve mümkün olduğu kadar içten cevaplar vermeye özen gösteriniz. 1- Kesinlikle katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum						
Teşekkürler						
1.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurmaktan zevk alırım.	1	2	3	4	5
2.	Bence, diğer kültürlerin insanları dar görüşlüdür.	1	2	3	4	5
3.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurma konusunda kendimden oldukça eminim.	1	2	3	4	5
4.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken istediğim kadar sosyal olabilirim.	1	2	3	4	5
5.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken söze nasıl başlayacağımı daima bilirim.	1	2	3	4	5
6.	Farklı kültürlerden insanların önünde konuşmak bana çok zor gelir.	1	2	3	4	5
7.	Farklı kültürlerden insanlarla vakit geçirmekten hoşlanmıyorum.	1	2	3	4	5
8.	Farklı kültürlerden insanların değerlerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
9.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken çabuk gerilirim.	1	2	3	4	5
10.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
11.	Kültürleri farklı akranlarım hakkında bir izlenim oluşturmadan önce bekleme eğiliminde olurum.	1	2	3	4	5
12.	Farklı kültürlerden insanlarla birlikteyken sık sık cesaretim kırılır.	1	2	3	4	5
13.	Farklı kültürlerden insanlara karşı açık görüşlüyümdür.	1	2	3	4	5
14.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken çok iyi gözlem yaparım.	1	2	3	4	5
15.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken sıklıkla kendimi işe yaramaz hissedirim.	1	2	3	4	5
16.	Farklı kültürlerden insanların davranış biçimlerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
17.	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken mümkün olduğu kadar çok bilgi edinmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
18.	Farklı kültürlerden insanların fikirlerini kabul etmem.	1	2	3	4	5
19.	Bence, benim kültürüm diğer kültürlerden daha iyidir.	1	2	3	4	5
20.	Etkileşimimiz sırasında kültürel olarak farklı akranıma sık sık olumlu tepkiler veririm.	1	2	3	4	5
21.	Kültürel olarak farklı insanlarla uğraşmak zorunda kalacağım durumlardan kaçınırım.	1	2	3	4	5
22.	Kültürel olarak farklı akranıma, sözlerimle ve hareketlerimle onu anladığımı sık sık belli ederim.	1	2	3	4	5
23.	Kültürel olarak farklı olduğum akranımla aramdaki farklılıklardan zevk alırım.	1	2	3	4	5

Ek 3. Öğrenci Liderlik Davranışları Ölçeği Türkçe Formu

Değerli Katılımcı,					
Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin liderlik davranışlarının düzeyini belirlemektir. Sizden istenen her bir maddeyi okuyarak ne derece katılım gösterdiğinizi; asla katılmıyorsanız (1); her zaman katılıyorsanız (5) aralığını kullanarak belirtmeniz. Toplanan veriler, bu araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.					
Lütfen 1 (Asla) – 2 (Nadiren) – 3 (Bazen) – 4 (Sıklıkla) – 5 (Her Zaman) arası değerlendirme yapınız.					
1. Örnek teşkil ederim.	1	2	3	4	5
2. İleri görüşlüyüm ve geleceği görürüm.	1	2	3	4	5
3. Beceri ve yeteneklerimi geliştiririm.	1	2	3	4	5
4. İşbirlikçi ilişkileri güçlendiririm.	1	2	3	4	5
5. İnsanları takdir ederim.	1	2	3	4	5
6. İlke ve standartlarımla arkadaşlarımı yönlendiririm.	1	2	3	4	5
7. İdeal yeterlilikleri tanımlarım.	1	2	3	4	5
8. Arkadaşlarımın risk almasına yardım ederim.	1	2	3	4	5
9. Aktif bir şekilde dinlerim.	1	2	3	4	5
10. Arkadaşlarımı cesaretlendiririm.	1	2	3	4	5
11. Sözümde dururum.	1	2	3	4	5
12. Vizyonum hakkında konuşurum.	1	2	3	4	5
13. Gündemi takip ederim.	1	2	3	4	5
14. Diğerlerine saygı gösteririm.	1	2	3	4	5
15. Arkadaşlarımı destekler ve takdir ederim.	1	2	3	4	5
16. Yaptıklarım hakkında dönüt alırım.	1	2	3	4	5
17. Ortak noktaları bulurum.	1	2	3	4	5
18. Hatalarımdan ne öğrenebileceğimi sorarım.	1	2	3	4	5
19. Arkadaşlarımın aldığı kararlarını desteklerim.	1	2	3	4	5
20. Açıkça değerlere uyum sağlarım.	1	2	3	4	5
21. Değerler üzerinde uzlaşma sağlarım.	1	2	3	4	5
22. Neşeli ve iyi bir iletişimcimim.	1	2	3	4	5
23. Hedef koyar ve projeler için plan yaparım.	1	2	3	4	5
24. Arkadaşlarıma özgürlük ve seçim şansı tanırım.	1	2	3	4	5
25. Başarıları tebrik ederim.	1	2	3	4	5
26. Değerler ve ilkeler hakkında konuşurum.	1	2	3	4	5
27. Amaç ve ortak anlam hakkında konuşurum.	1	2	3	4	5
28. Uygulamada girişimcimim.	1	2	3	4	5
29. Liderlik fırsatları sunarım.	1	2	3	4	5
30. İnsanları anlarken yaratıcı olurum.	1	2	3	4	5